

Bruxelles, 15.7.2015.
COM(2015) 400 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

NOVI POČETAK ZA ZAPOSŁJAVANJE I RAST U GRČKOJ

Uvod:

Od početka financijske i gospodarske krize prije šest godine grčki je narod proživio iznimno teško razdoblje. Uzroci krize godinama su se nakupljali prije nego što su izbili na površinu. Zbog slabe konkurentnosti, niske produktivnosti, nefleksibilnog tržišta rada i proizvoda, visokog javnog deficita te visoke zaduženosti grčko se gospodarstvo 2010. našlo na rubu nesposobnosti izvršavanja obveza.

Tijekom cijelog tog teškog razdoblja EU je bio uz Grčku i podržavao je kao člana europske obitelji. Uz financijsku pomoć EU-a uz vrlo povoljne uvjete kreditiranja¹ fondovi EU-a najveći su izvor izravnih stranih ulaganja u Grčkoj i vrlo opipljiv znak europske solidarnosti i podrške. Potpora i mjere spašavanja koje je Grčka u posljednjih nekoliko godina primila i koje će u sljedećim godinama primiti od EU-a i njegovih država članica te drugih međunarodnih subjekata i privatnih ulagača iznosi više od 400 milijardi EUR². To čini više od 230 % grčkog BDP-a u 2014., odnosno oko 38 000 EUR po glavi stanovnika. Iznos sredstava EU-a i međunarodnih sredstava za Grčku već danas premašuje Marshallov plan za cijelu Europu po završetku Drugog svjetskog rata.

Mnogo je napora uloženo u modernizaciju i reforme u zemlji te u najbolje moguće iskorištenje sredstava EU-a kojima se podupiru prioritete Grčke. Rad se isplatio: javne financije i bankarski sektor stabilizirali su se te su provedene važne reforme u područjima poput socijalnog osiguranja, mirovina, zdravstva te politike tržišta rada. Grčka se vratila na put gospodarskog rasta uz rast realnog BDP-a od 0,8 % u 2014. i sve do trenutka kada je nastupila nesigurnost očekivalo se da će se taj rast još više učvrstiti. Prošle godine otvoreno je oko 100 000 novih radnih mjesta i nezaposlenost je konačno počela opadati. Privatna potrošnja počela je rasti prvi put u posljednjih pet godina, a povećano povjerenje u gospodarski oporavak očitovalo se u pojačanom ulaganju u opremu prvi put od 2008.

Pretpostavke za ostvarenje trajnog oporavka u velikoj su mjeri još uvijek prisutne. Neposredne prepreke održivom rastu uključuju sve teže uvjete financiranja i prevladavajuću nesigurnost u pogledu gospodarske i političke perspektive Grčke. Da bi se vratila na put rasta i zapošljavanja, Grčka mora nastaviti s reformama i odgovoriti na strukturne izazove s kojima se još uvijek suočava.

Kada se sve zbroji, Grčka uživa dosad nezabilježenu potporu EU-a i međunarodnih partnera koja može imati veliku važnost u sljedećim godinama. Odluke donesene na sastanku na vrhu država europodručja održanom 12. srpnja 2015. upućuju na spremnost europodručja da pruži potporu Grčkoj pod uvjetom da ona poduzme mjere potrebne za ponovnu uspostavu povjerenja i vjerodostojnosti te povratak održivosti.

¹ Grčka pozajmljuje novac iz Europskog fonda za financijsku stabilnost (EFSF) po stopi od 1,35 %, dok se prije krize mogla zaduživati na tržištu uz stopu od oko 5 %. Prosječno ponderirano dospijeće europskih zajmova Grčkoj iznosi 32,5 godina bez obveze otplate kamata i glavnice prije 2023.

² Iznos se sastoji od četiri dijela: 1. više od 240 milijardi EUR financijske pomoći (Prvi i Drugi program ekonomske prilagodbe za Grčku); 2. gotovo 42 milijarde EUR financijskih sredstava EU-a iz razdoblja 2007. – 2013., koja obuhvaćaju oko 24 milijarde EUR iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda te fondova za ribarstvo i ruralni razvoj i oko 17 milijardi EUR za izravna plaćanja poljoprivrednicima i mjere potpore za poljoprivredna tržišta; 3. više od 35 milijardi financijskih sredstava EU-a iz razdoblja 2014. – 2020., koja obuhvaćaju oko 20 milijardi EUR iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda i više od 15 milijardi EUR za izravna plaćanja poljoprivrednicima i mjere potpore za poljoprivredna tržišta te 4. udjel privatnog sektora u iznosu od 100 milijardi EUR.

Svrha je ove Komunikacije ukratko predstaviti novi pristup u vezi sa znatnim sredstvima koja su dostupna iz proračuna EU-a i koja mogu obilježiti novi početak za zapošljavanje i rast u Grčkoj. Na sastanku na vrhu država članica europa područja 12. srpnja 2015. naglašena je namjera Komisije da surađuje s grčkim vlastima kako bi se mobiliziralo do 35 milijardi EUR za financiranje ulaganja i gospodarske aktivnosti u Grčkoj, među ostalim u malim i srednjim poduzećima. Ovom se Komunikacijom dopunjuje opsežan skup reformi i obveza u pogledu kojih je Grčka u postupku provedbe te koje će činiti temelj programa podrške stabilnosti za Grčku u okviru Ugovora o Europskom stabilizacijskom mehanizmu.

Financijska sredstva EU-a bila su za vrijeme krize glavni izvor javnih ulaganja u Grčkoj. Primjerice, podzemna željeznica u Ateni, opća bolnica u Kateriniju, muzej Akropole i sustav daljinskog grijanja u Kozaniju velikim su se dijelom financirali sredstvima iz proračuna EU-a. Očekuje se da će Grčka, uz potporu Komisije, u financijskom razdoblju 2014. – 2020. moći primiti više od 35 milijardi EUR iz proračuna EU-a. Iz europskih strukturnih i investicijskih fondova moglo bi se povući 20 milijardi EUR za otvaranje radnih mjesta i održivi rast, dok bi grčki poljoprivrednici i dalje imali mogućnost primati izravna plaćanja u iznosu većem od 15 milijardi EUR. Prve isplate Grčkoj iz tih fondova EU-a u 2014. i 2015. već su dosegle gotovo 4,5 milijardi EUR.

Kada bi se u cijelosti iskoristila i dobro usmjerila i upotrijebila, ta bi sredstva pomogla oporavku i ojačala temelje održivog zapošljavanja, rasta i socijalne kohezije. Ta sredstva mogu stvoriti snažnu osnovu za ekonomski zaokret. Na taj će se način ulaganja izravno slijevati u realno gospodarstvo, potičući otvaranje radnih mjesta i podupirući reforme koje su nužne za transformaciju gospodarstva i povećanje životnog standarda građana. Osim toga Komisijin Plan ulaganja za Europu, uključujući stupanje na snagu Europskog fonda za strateška ulaganja, odigrat će važnu ulogu kao pokretač privatnih ulaganja uporabom javnog novca.

Međutim, u ovom trenutku Grčka ne može sa sigurnošću računati s time. Otežani uvjeti financiranja, nesigurnost u pogledu opće gospodarske situacije, neodlučnost u određivanju prioriteta i preostala administrativna uska grla remete investicijske planove mnogih ulagača i dovode u pitanje sposobnost vlasti da dobro i u cijelosti iskoriste raspoloživa financijska sredstva EU-a. Trenutačno je ugroženo dovršenje znatnog broja projekata kohezijske politike. Osim toga, ako grčke vlasti do kraja 2015. u cijelosti ne iskoriste sredstva EU-a koja su još raspoloživa u okviru financijskog razdoblja 2007. – 2013., a riječ je o iznosu od gotovo 2 milijarde EUR za kohezijsku politiku, ta neiskorištena sredstva bit će izgubljena. To bi značilo da bi za započete projekte koji još nisu dovršeni od 2016. bila potrebna dodatna nacionalna sredstva ako se navedeni projekti više ne budu mogli financirati iz programa za 2014. – 2020. Nadalje, da bi Grčka mogla iskoristiti sredstva EU-a, neophodno je puno poštovanje osnovnih pravnih zahtjeva, uključujući poštovanje pravila EU-a, dobro financijsko upravljanje sredstvima i odgovornost.

S povratkom povjerenja trebalo bi doći do naglog oporavka gospodarske aktivnosti zahvaljujući kombiniranom učinku javne podrške na temelju sredstava EU-a i privatnih inicijativa. Uz provedbu reformi koje bi Grčku trebale učiniti privlačnom za strana ulaganja, to bi trebao biti prvi korak na putu održivog rasta i zapošljavanja. Komisija je spremna surađivati s Grčkom, ostalim državama članicama, međunarodnim kreditorima i privatnim ulagačima kako bi Grčkoj pomogla u tom novom početku.

1. Fondovi EU-a za rješavanje problema nezaposlenosti i poticanje rasta u Grčkoj

1.1. Koliko je novca raspoloživo?

Grčka može koristiti sredstva EU-a – uglavnom bespovratna sredstva – uz uvjete utvrđene u pravilima financiranja EU-a³. Grčka usto može sudjelovati u programima EU-a koji su dostupni svim državama članicama i u okviru kojih grčki poduzetnici, istraživači i građani mogu dostaviti projekte za financiranje.

Grčka je za razdoblje 2007. – 2013. već primila 38 milijardi EUR (17,5 % prosječnog godišnjeg BDP-a Grčke u tom razdoblju) u okviru kohezijske, poljoprivredne i ribarstvene politike te politike ruralnog razvoja EU-a. Ukupna dodijeljena sredstva za programsko razdoblje 2007. – 2013. iznose gotovo 42 milijarde EUR.

Ako se ispune svi uvjeti, grčke vlasti za kohezijsku politiku i dalje mogu ostvarivati povrat do propisane gornje granice od 95 % za prihvatljive izdatke u okviru programa iz razdoblja 2007. – 2013. Grčka je već dosegla stopu apsorpcije koja premašuje 90 % sredstava, pa za povrat prihvatljivih izdataka po zahtjevima za programsko razdoblje 2017. – 2013. maksimalni raspoloživi iznos doseže gornju granicu od 820 milijuna EUR. Taj će se iznos dopuniti konačnim plaćanjima Grčkoj po završetku programa za razdoblje 2007. – 2013., koja se mogu izvršiti do 2018. – 2019. i koja čine do 5 % ukupnih dodijeljenih sredstava EU-a (približno 1 milijarda EUR), uz uvjet da se prihvatljivi konačni zahtjevi i završna dokumentacija dostave do propisanog roka 31. ožujka 2017. Brzom provedbom na terenu omogućit će se potpuno iskorištenje sredstava EU-a u maksimalnom raspoloživom iznosu do 31. prosinca 2015., tj. do konačnog datuma prihvatljivosti.

Za razdoblje 2014. – 2020. Grčkoj će biti dostupno više od 35 milijardi EUR sredstava EU-a preko:

- Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda, iz kojih se osigurava potpora za ulaganja MSP-ova, za inovacije i istraživanja, za digitalizaciju i mjere za poboljšanje poslovnog okruženja te za ključnu infrastrukturu za održivi promet, zaštitu okoliša i učinkovito korištenje resursima, niskougljično gospodarstvo i borbu protiv klimatskih promjena
- Europskog socijalnog fonda, iz kojeg se financiraju aktivne politike tržišta rada i socijalne uključenosti kako bi se mladima i dugotrajno nezaposlenima pružila mogućnost pronalaženja zaposlenja te mogućnosti strukovnog osposobljavanja i naukovanja
- Inicijative za zapošljavanje mladih, koja mladima pomaže u stjecanju prvog radnog iskustva, boljeg obrazovanja, pripravničkog staža i strukovnog osposobljavanja
- Fonda za europsku pomoć za najpotrebitije, iz kojeg se osigurava pomoć, hrana, odjeća, higijenski proizvodi i druge potrepštine za one kojima su najpotrebniji kako bi se ublažila neimaština
- Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi, iz kojeg se osiguravaju izravna plaćanja poljoprivrednicima u obliku potpore prihodu i mjera kojima se podupiru ključna poljoprivredna tržišta
- Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, koji pridonosi konkurentnosti poljoprivrednog sektora, promiče inovativne poljoprivredne tehnologije i održivo

³ Uvjeti uključuju ispunjenje administrativnih i pravnih zahtjeva te osiguranje dostatnog nacionalnog sufinanciranja (vidi u nastavku).

upravljanje šumama te potiče gospodarski razvoj i otvaranje radnih mjesta u ruralnim područjima

- Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo, koji podupire diversifikaciju lokalnog gospodarstva priobalnih zajednica i pomaže u prelasku na održivo ribarstvo.

Osim toga, grčki će se projekti i dalje moći financirati u okviru tematskih programa na razini EU-a, poput Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) u području energetike i prometa, Obzora 2020. za istraživanje i inovacije, Programa za konkurentnost poduzeća i MSP-ova ili programa LIFE za okoliš i klimatsku politiku. Tim se sredstvima mogu poduprijeti projekti poput povezivanja luka Igumenica, Patras, Pirej i Solun u transeuropsku mrežu, željezničkog povezivanja Atene/Pireja i Soluna te ulaganja u obnovljivu energiju.

1.2. Ima li Grčka poseban tretman?

Grčka trenutačno uživa povlašteni tretman zbog svojih posebnih okolnosti. Grčki programi koji se financiraju sredstvima EU-a u okviru programskog razdoblja 2007. – 2013. primaju viši udjel sredstava EU-a od mnogih drugih država, što znači da Grčka ima manju obvezu sufinanciranja. To je moguće zahvaljujući dodatnom sufinanciranju EU-a od 10 % do sredine 2016. – to često znači da EU plaća 95 % ukupnih troškova ulaganja u okviru financijskog razdoblja 2007. – 2013. (umjesto uobičajenog maksimalnog udjela od 85 %).

U posljednje su vrijeme zbog nedostatka javnih sredstava lokalne, regionalne i državne vlasti imale poteškoća s pokretanjem toliko potrebnih ulaganja. U okviru iznimne mjere, s obzirom na posebne okolnosti u Grčkoj, kako bi se ulaganja i dalje financirala u okviru programskog razdoblja 2007. – 2013., Komisija će izdati niz prijedloga za poboljšanje neposredne likvidnosti kako bi se odmah mogla provesti ulaganja koja imaju povoljan učinak na rast i zapošljavanje. To će uključivati rano oslobađanje posljednjih 5 % preostalih isplata EU-a koje se obično zadržavaju do zatvaranja programa te primjenu stope sufinanciranja u iznosu od 100 % za razdoblje 2007. – 2013. Preduvjet je da grčke vlasti uspostave mehanizam kojim će se osigurati da se dodatni iznosi stavljeni na raspolaganje tim mjerama u potpunosti upotrijebe za korisnike i aktivnosti u okviru programa. To bi značilo neposrednu dodatnu likvidnost od oko 500 milijuna EUR i uštedu od oko 2 milijarde EUR za grčki proračun, koja će biti raspoloživa za nastavak financiranja ulaganja kojima se potiču rast i zapošljavanje. Komisija će predložiti i povećanje stope početnog pretfinanciranja za programe za razdoblje 2014. – 2020. u Grčkoj za 7 postotnih bodova⁴. Tim dodatnim pretfinanciranjem može se dodatno osigurati još 1 milijarda EUR sredstava koja bi se koristila isključivo za pokretanje projekata koji se sufinanciraju u okviru kohezijske politike uz puno poštovanje članka 81. stavka 2. Uredbe o zajedničkim odredbama. Povećanim pretfinanciranjem ublažit će se problemi likvidnosti koji trenutačno koče ulaganja i omogućiti brže postizanje rezultata na terenu u smislu utjecaja na poslovanje i otvaranja radnih mjesta. Taj izraz iznimne solidarnosti s Grčkom bit će povezan s čvrstim mjerama kojima se osigurava dobro financijsko upravljanje i pravilnost rashoda. Sve će se navedene mjere provesti u okviru sredstava dodijeljenih za tu zemlju koja su dogovorena unutar postojećeg višegodišnjeg financijskog okvira za 2014. – 2020.

Kako bi se ubrzala provedba fondova EU-a i olakšao rad nadležnih tijela, Europska komisija i dalje će podupirati Grčku kako bi što bolje iskoristila sredstva iz fondova. Ona je sredinom ožujka 2015. s grčkim nadležnim tijelima osnovala skupinu na visokoj razini koja će intenzivno raditi na dva polja: pomoć Grčkoj da na vrijeme iskoristi raspoloživa sredstva iz

⁴ To ne uključuje Inicijativu za zapošljavanje mladih (YEI) za koju je pretfinanciranje već povećano na 30 %, vidi Uredbu (EU) br. 2015/779 o izmjeni Uredbe (EU) br. 1304/2013.

programskog razdoblja 2007. – 2013. prije njegova isteka krajem ove godine i pomoć Grčkoj da ispuni potrebne zahtjeve za pristup svim fondovima EU-a koji su joj dostupni u tekućem programskom razdoblju 2014. – 2020.

Komisija će 2016. preispitati dodjelu sredstava kohezijske politike svim državama članicama za godine od 2017. do 2020. kako bi se uzeli u obzir najnoviji podaci o BDP-u. Time bi se mogao dodatno povećati raspoloživi iznos sredstava EU-a za ulaganja u Grčkoj.

1.3. Kako se sredstva mogu upotrijebiti?

Ulaganja

Osim bespovratnih sredstava iz fondova EU-a, Grčka u razdoblju 2015. – 2017. može iskoristiti i Komisijin Plan ulaganja za Europu vrijedan 315 milijardi EUR. Financijska sredstva novoosnovanog Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU) nisu predviđena za pojedine države ili sektore, već će se, kao i u svim ostalim državama, javni i privatni ulagači u Grčkoj moći koristiti pojačanom tehničkom pomoći Europskog savjetodavnog centra za ulaganja. Centar će im pomoći u izradi visokokvalitetnih ekonomski isplativih projekata. Ulagачi će se moći koristiti i dodatnom tehničkom pomoći pri razvoju svojih projekata. Dobra mogućnost za osiguranje brzog pristupa financijskim sredstvima EFSU-a bilo bi partnerstvo između Instituta za rast (IfG) u Grčkoj i EFSU-a.

Europska investicijska banka (EIB) aktivno podupire grčko gospodarstvo. Od 2007. osigurala je financiranje zajmova za ulaganja u iznosu većem od 11 milijardi EUR. Ta su sredstva usmjerena na projekte u području energetike, prometa, industrije, malih i srednjih poduzeća i okoliša.

Projekti ulaganja u Grčkoj mogli bi koristiti i mogućnosti kreditiranja koje pružaju međunarodne financijske institucije kojih je Grčka član. Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD) Grčkoj je dodijelila status države u kojoj EBRD financira aktivnosti do kraja 2020., a taj je status potreban kako bi država bila prihvatljiva za potporu EBRD-a. EBRD će uskoro otvoriti područni ured u Grčkoj i započeti svoje aktivnosti s procijenjenim godišnjim iznosom ulaganja od približno 500 milijuna EUR. Odbor EBRD-a odobrio je prvi krug projekata za potporu trgovini u vrijednosti od 30 milijuna EUR. Međunarodna financijska korporacija (IFC) može ponovno djelovati u Grčkoj s pomoću odabranih projekata visokog učinka u financijskom sektoru i u području infrastrukture.

Suzbijanje nezaposlenosti, siromaštva i loših socijalnih uvjeta

Sredstva EU-a namijenjena su razvoju ljudskih resursa, ulaganju u obrazovanje i cjeloživotno učenje. Pomažu i u ublažavanju negativnih posljedica nepredviđenih lokalnih ili sektorskih kriza na tržištu rada. U okviru ukupne omotnice u vrijednosti od 20 milijardi EUR iz europskih strukturnih i investicijskih fondova na raspolaganju Grčkoj u razdoblju 2014. – 2020., približno 3,9 milijardi EUR bit će raspoloživo za poticanje zapošljavanja i smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti. Grčka nadležna tijela procjenjuju da bi potporu trebalo primiti najmanje 250 000 nezaposlenih osoba, uz 180 000 koji su već zaposleni i mogu imati koristi od osposobljavanja te oko 30 000 migranata i Roma, 33 000 osoba koje žive u kućanstvima bez zaposlenih članova, 10 000 osoba s invaliditetom i 80 000 osoba u nepovoljnom položaju.

Sredstvima EU-a pridonosi se otvaranju boljih radnih mjesta i pružanju pravednijih mogućnosti za sve. Ona se koriste za ulaganje u vještine, iskustvo i obrazovanje radnika, mladih i svih osoba koje traže posao. Tim ulaganjima konkretno se pridonosi duhu

poduzetništva i otvaranju radnih mjesta, poboljšavaju se obrazovni sustavi i sustavi strukovnog osposobljavanja i modernizira javna uprava.

Osigurane su, primjerice, usluge skrbi za približno 300 000 djece i time poboljšane mogućnosti zapošljavanja za približno 250 000 majki. Znatnom financijskom potporom reformi Javne službe za zapošljavanje (OAED) pomoći će se tražiteljima zaposlenja da nađu posao. Financijskim sredstvima EU-a pruža se potpora i najranjivijim osobama u društvu tako što im se pomaže da ostvare lakši pristup javnim uslugama. Ako se sredstva učinkovito upotrijebe, potaknut će socijalnu uključenost i biti sredstvo suzbijanja siromaštva, osobito za one kojima je to u Grčkoj najpotrebnije.

Više od 149 000 Grka mlađih od 25 godina (> 50 %) na početku ove godine bilo je nezaposleno. Cilj je sredstava EU-a u okviru Jamstva za mlade pomoći 45 000 mladih u stjecanju radnog iskustva i osposobljavanju. Više od 170 milijuna EUR dodijeljeno je Grčkoj u okviru Inicijative za zapošljavanje mladih (YEI). Ta će sredstva pomoći mladima koji trenutačno nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju. Očekuje se da će više od 100 000 mladih imati koristi od programa koje podupire Inicijativa, a kojima se pružaju mogućnosti za naukovanje, stažiranje ili strukovno osposobljavanje i potiče poduzetništvo.

Osim toga, u razdoblju 2014. – 2020. Grčkoj je na raspolaganju više od 280 milijuna EUR iz Fonda za europsku pomoć za najpotrebitije. Ta će sredstva biti namijenjena suzbijanju siromaštva u obliku pružanja osnovnih potrepština (npr. hrana, obuća i higijenski proizvodi) te potpori socijalnoj uključenosti.

Istraživanje, inovacije i obrazovanje

Za izgradnju gospodarstva koje se u većoj mjeri temelji na znanju potrebna je veća suradnja između istraživanja u javnom sektoru i poduzeća. Potrebna je i politika usredotočena na ograničen broj prioriteta za istraživanje i inovacije kojima se iskorištavaju jake strane Grčke i koje podupiru adekvatna financijska sredstva. Međutim sredstva za aktivnosti istraživanja i inovacija u Grčkoj još uvijek su na niskoj razini te stoga sredstva EU-a predstavljaju ključan doprinos. U okviru ukupne omotnice od 20 milijardi EUR iz europskih strukturnih i investicijskih fondova raspoloživih Grčkoj u razdoblju 2014. – 2020., 1,3 milijarde EUR predviđeno je za ulaganja u istraživanje i inovacije. Time će se pridonijeti suradnji više od 2 000 malih i srednjih poduzeća s istraživačkim institutima te njihovoj budućoj konkurentnosti. Grčke organizacije koordiniraju 43 velika europska istraživačka projekta te sudjeluju u ukupno 312 projekata. U okviru Obzora 2020. Grčka može koristiti Instrument za političku podršku kako bi se osigurao pristup stručnom znanju za provedbu učinkovitih reformi njezinih sustava istraživanja i inovacija. Financijskim sredstvima EU-a poduprijet će se i uvođenje tehnologija s niskim udjelom ugljika u Grčkoj.

Sredstvima EU-a može se pridonijeti poticanju vještina i zapošljivosti te moderniziranju obrazovanja, osposobljavanja i rada mladih. Brojnije i bolje vještine i kvalifikacije ključne su za osiguravanje kompetencija radnoj snazi, a koje su potrebne gospodarstvu. Sredstvima EU-a podupiru se projekti kojima je cilj smanjenje broja osoba koje napuštaju školovanje, povećanje iskorištavanja mogućnosti za naukovanje i cjeloživotno učenje te poboljšanje tercijarnog obrazovanja. EU osigurava financiranje mobilnosti učenika, studenata i učitelja kako bi mogli studirati, osposobljavati se ili podučavati u inozemstvu. EU je 2014. u Grčkoj financirao 440 projekata mobilnosti u području obrazovanja u iznosu od približno 36 milijuna EUR i time se omogućilo studiranje i učenje u drugoj državi za oko 15 000 studenata, učitelja, polaznika strukovnog osposobljavanja i ostalih sudionika. U 2015. je prijavljeno 1 200 grčkih projekata kojima je obuhvaćeno oko 30 000 osoba.

Grčka se može koristiti i sredstvima EU-a za izgradnju ili obnovu škola, sveučilišta i centara za predškolsko obrazovanje i skrb. U razdoblju 2014. – 2020. raspoloživa su sredstva za poboljšanje i izgradnju nove infrastrukture za tercijarno (87 milijuna EUR), profesionalno (20 milijuna EUR), osnovno i srednjoškolsko obrazovanje (150 milijuna EUR) te za predškolski odgoj i skrb (29 milijuna EUR).

Poljoprivreda i ribarstvo

Sektori poljoprivrede i ribarstva imaju golemi potencijal za poboljšanje konkurentnosti Grčke.

Do 2020. Grčka može iskoristiti približno 20 milijardi EUR u sektoru poljoprivrede i ruralnih područja. Time je obuhvaćeno približno 4,7 milijardi EUR iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u okviru ukupne omotnice od 20 milijardi EUR iz europskih strukturnih i investicijskih fondova raspoloživih Grčkoj u razdoblju 2014. – 2020. te približno 15 milijardi EUR u izravnim plaćanjima kojima će se povećati dohotci poljoprivrednika i proizvođača. Takva je plaćanja u 2013. primilo više od 700 000 poljoprivrednika. Programi potpore dohotku dostupni su za trenutačno aktivne poljoprivrednike, a mladi će poljoprivrednici dobiti potporu za osnivanje malih poduzeća. EU na raspolaganje stavlja i resurse za pomoć poljoprivrednicima za bolju prodaju njihovih proizvoda na tržištu osiguravanjem potpore za voće i povrće, maslinovo ulje, vino, mliječne proizvode i med. Iznos od 4,7 milijardi EUR rezerviran je za inicijative kojima će se poboljšati konkurentnost grčkog poljoprivrednog sektora uz istovremeno očuvanje ekosustava i osiguravanje učinkovite uporabe prirodnih resursa. Takvim inicijativama otvaraju se mogućnosti zapošljavanja u ruralnim područjima i promiču inovacije.

Financijska sredstva EU-a dostupna Grčkoj u okviru ukupne omotnice od 20 milijardi EUR iz europskih strukturnih i investicijskih fondova za sektor pomorstva i ribarstva iznose približno 400 milijuna EUR. Sredstvima se može osigurati potpora diversifikaciji obalnog i otočkog gospodarstva te prijelazu na održivo ribarstvo. Sredstva se mogu upotrijebiti i za povećanje konkurentnosti MSP-ova, ribarstva, akvakulture (jedan od glavnih sektora izvoza hrane u Grčkoj) i sektora prerade te za potporu za prijelaz na gospodarstvo s niskim udjelom ugljika. To obuhvaća promicanje učinkovitosti resursa i održivi teritorijalni razvoj usmjeren na zapošljavanje i otvaranje radnih mjesta.

Energetika, promet i okoliš

Za financiranje ulaganja u energetiku do 2020. raspoloživo je približno 900 milijuna EUR od ukupno 20 milijardi EUR iz europskih strukturnih i investicijskih fondova. Energetski sektor smatra se i sektorom s najvećim potencijalom za poboljšanje konkurentnosti zemlje. Približno 500 milijuna EUR raspoloživo je za poboljšanje energetske učinkovitosti u javnim i stambenim zgradama i u MSP-ovima te za visokoučinkovitu kogeneraciju i sustav daljinskog grijanja u Grčkoj. Očekuje se da će ta ulaganja dovesti do bolje klasifikacije u smislu energetske potrošnje za približno 26 000 kućanstava i smanjenja od približno 97 047 000 kWh godišnje u potrošnji primarne energije za javne zgrade. Za pametno skladištenje energije i pametne sustave prijenosa raspoloživo je 285 milijuna EUR, a dodatnih 46 milijuna EUR za pametne elektroenergetske distribucijske mreže. Zahvaljujući tim ulaganjima, oko 200 000 dodatnih korisnika može se priključiti na pametne mreže. Osim toga, 94 milijuna EUR raspoloživo je za ulaganja u obnovljivu energiju. Osim financiranja iz kohezijske politike EU-a, EU financira i posebne projekte energetske infrastrukture. Od 2014. do danas već su odabrani grčki projekti energetske infrastrukture za koje je osigurana potpora EU-a u iznosu od 8,5 milijuna EUR.

U okviru ukupne omotnice od 20 milijardi EUR iz europskih strukturnih i investicijskih fondova raspoloživih Grčkoj u razdoblju 2014. – 2020., približno 3 milijarde EUR bit će raspoloživo za potporu prijelaza na energetski učinkovit i dekarbonizirani sektor prometa, financiranja izgradnje novih željezničkih pruga i tramvajskih linija te linija gradske podzemne željeznice, poboljšanja postojećih željezničkih pruga i izgradnje novih cesta. EU financira i projekte prometne infrastrukture koji su ključni za osnovnu prometnu mrežu EU-a.

Upravljanje otpadom, ilegalno odlaganje i zaštita vodnih resursa i dalje su ključni problemi u Grčkoj. Do 2020. bit će raspoloživo 2,5 milijardi EUR za poboljšanje zaštite okoliša i pomoć u financiranju promjena prijelaza na ekološki prihvatljivo gospodarstvo. Od tog iznosa približno 950 milijuna EUR raspoloživo je za ulaganja u području upravljanja otpadom. EU financira i projekte u području okoliša programima diljem EU-a. U tu su svrhu grčki korisnici (lokalna nadležna tijela, sveučilišta i NVO-i) od 2014. do danas primili 12 milijuna EUR.

2. Potpora reformi i provedbi fondova EU-a

U rujnu 2011. Komisija je uspostavila Radnu skupinu za Grčku, čija je zadaća bila utvrditi i provesti sveobuhvatan program tehničke pomoći Grčkoj radi potpore provedbi programa prilagodbe EU-a/MMF-a i brže apsorpcije sredstava iz fondova EU-a.

Radna skupina za Grčku pružila je pomoć i podršku kako bi se dalekosežni naponi koje je uložila Grčka usmjerili, nadopunili i ojačali. Reforme su obuhvaćale unaprjeđivanje funkcioniranja javne uprave; suzbijanje korupcije, pranja novca i prijevара; poboljšanje zdravstvene skrbi; osmišljavanje programa za opći minimalni dohodak i olakšavanje tokova trgovine. Tehnička pomoć imala je važnu ulogu u ponovnom pokretanju gospodarski važnih projekata za autoceste.

Grčka je u znatnoj mjeri poboljšala apsorpciju sredstava iz strukturnih fondova. Dok je 2011. i dalje bila na 18. mjestu u pogledu korištenja fondovima, krajem 2014. zauzela je 6. mjesto⁵.

S obzirom na izazove povezane s reformama koji predstoje u nekoliko država članica, uključujući Grčku, Komisija je odlučila osnovati službu za potporu strukturnim reformama, stalan ali vrlo fleksibilan mehanizam namijenjen potpori prilagođenoj državama članicama u određenim područjima politika⁶. Od srpnja ove godine ta potpora neće uključivati samo države članice obuhvaćene programima makroekonomske pomoći. Njome će se osigurati potpora općenitije prirode za pripremu i provedbu administrativnih i strukturnih reformi kojima se potiče rast, osobito u kontekstu procesa ekonomskog upravljanja, među ostalim na temelju pomoći za učinkovito i djelotvorno korištenje strukturnim fondovima EU-a. Omogućit će se potpora u područjima poput upravljanja prihodima i javnim financijama, poboljšanja poslovnog okruženja, politika tržišta rada, reformi zdravstvenog sustava, razvoja učinkovite javne uprave usmjerene na pružanje usluga, učinkovite vladavine prava i suzbijanja korupcije.

Tu novu službu koordinira potpredsjednik Komisije Valdis Dombrovskis koji već koordinira rad skupine na visokoj razini za najbolje moguće iskorištenje strukturnih fondova u Grčkoj, kako bi se potakla dodatna javna i privatna ulaganja za ponovno pokretanje gospodarstva Grčke, među ostalim financijskim instrumentima.

⁵ Navedeni poredak odnosi se na apsorpciju sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Kohezijskog fonda (KF) i Europskog socijalnog fonda (ESF).

⁶ Odluka Komisije od 17. lipnja 2015.

Ako Grčka to zatraži, Komisija je spremna nastaviti pružati potporu u osmišljavanju i/ili provedbi strukturnih i institucijskih reformi na temelju tog novog okvira tehničke pomoći. Novom predloženom tehničkom pomoći Komisije usmjeravala bi se i koordinirala potpora organizirana u suradnji s drugim službama Komisije, drugim državama članicama i/ili međunarodnim organizacijama.

Jedna od neposrednih zadaća bila bi podrška Grčkoj u povećanju apsorpcije sredstava fondova EU-a u najvećoj mogućoj mjeri, tako da se osigura što brža provedba ulaganja i ispunjavanje uvjeta dobrog financijskog upravljanja i odgovarajućih rokova. U okviru sredstava EU-a u programskom razdoblju 2014. – 2020. raspoloživo je gotovo pola milijarde EUR za tehničku pomoć u području kohezijske politike kako bi se ojačali sustavi upravljanja i kontrole te administrativni kapaciteti za podršku učinkovitoj provedbi i iskorištenju sredstava EU-a.

Djelotvornost tehničke pomoći u ključnoj bi mjeri ovisila o postojanju učinkovite koordinacijske strukture u okviru grčke uprave i ciljanim aktivnostima koje se provode u bliskoj suradnji s Komisijom i njezinom novom službom za potporu strukturnim reformama.

Komisija uspostavlja i pilot-program uzajamnog fonda za tehničku pomoć u iznosu od 1,5 milijuna EUR, a očekuje se da će njime upravljati Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD). Time bi se pružila potpora pripremi i provedbi prioritetnih projekata u Grčkoj koje bi mogli (su)financirati EBRD i Međunarodna financijska korporacija (IFC).

3. Zaključci

Komisija je pružala potporu Grčkoj tijekom krize u obliku financijske potpore i tehničke pomoći. To će nastaviti činiti i dalje kako bi se ponovno pokrenuo rast i otvorila prijeko potrebna radna mjesta za pomoć grčkom narodu. Za to je ključno postizanje sporazuma kojim se omogućuje jasnoća i predvidivost. Potpunom mobilizacijom sredstava EU-a potaknut će se oporavak.

Sada je od ključne važnosti da Grčka brzo ponovno uspostavi financijsku stabilnost kako bi u potpunosti mogla iskoristiti znatnu potporu EU-a dostupnu u obliku bespovratnih sredstava, zajmova i tehničke pomoći kako bi izgradila sigurnu budućnost. U vrijeme opterećenosti nacionalnih izvora financiranja ta potpora može imati znatan utjecaj u izgradnji temelja za održiva radna mjesta, rast i socijalnu koheziju.

Grčka mora preuzeti svoj dio posla. Ovom se Komunikacijom dopunjuje opsežan skup reformi i obveza u pogledu kojih je Grčka u postupku provedbe te koje će činiti temelj programa podrške stabilnosti za Grčku u okviru Ugovora o Europskom stabilizacijskom mehanizmu.

Te reforme i nova ulaganja moraju se brzo provesti jer su ključan dio ponovne uspostave zdravog gospodarstva. Učinkovitost sredstava EU-a ovisi o stabilnom i povoljnom makroekonomskom okruženju temeljenom na zdravim fiskalnim i ekonomskim politikama. Kako bi bila u mogućnosti iskoristiti sva raspoloživa sredstva opisana u ovoj Komunikaciji, Grčka mora riješiti i određene ozbiljne nedostatke administrativnih kapaciteta.

Komisija je spremna i dalje pružati tehničku potporu na temelju novog okvira tehničke pomoći i iznijeti daljnje prijedloge zakonodavcu EU-a za povećanje pretfinanciranja za Grčku.

Suradnjom u okviru partnerstva s drugim državama članicama, institucijama EU-a i drugim međunarodnim partnerima Grčka može izgraditi uspješnu budućnost u EU-u. Mnogi od uvjeta ponovne uspostave rasta već postoje, a sada je trenutak za završetak tog procesa i izgradnju održive budućnosti za Grčku.

Prilog

Tablica 1. Raspoloživa financijska sredstva EU-a za grčko gospodarstvo i društvo (2014. – 2020., u milijunima EUR)

DIO 1. Europski strukturni i investicijski fondovi, YEI, FEAD, EAGF	Iznosi namijenjeni za 2014. – 2020.	Već isplaćeni iznosi (Od 2014. do 12. srpnja 2015.)
Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)	8397	230
Kohezijski fond (KF)	3247	92
Europski socijalni fond (ESF)	3691	104
Inicijativa za zapošljavanje mladih (YEI)	172	54
Fond za europsku pomoć za najpotrebitije (FEAD)	281	31
Poljoprivreda - Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)	4718	0
Europski fond za jamstva u poljoprivredi (EFJP)	15 074	3972
Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)	389	0
Međuzbroj za dio 1.	35 969	4483
DIO 2. Ostali fondovi EU-a		Već isplaćeni iznosi (Od 2014. do 12. srpnja 2015.)
Obzor 2020.		163,9
Instrument za povezivanje Europe		4,3
Projekti energetske infrastrukture za pomoć gospodarskom oporavku		3,8
Erasmus za sve		50,2
Konkurentnost poduzeća te malih i srednjih poduzeća		0,5
Društvene promjene i inovacije		1,4
Carina, Fiscalis i borba protiv prijevara		0,8
Life+		12,8
Fond za azil i migracije i Fond za unutarnju sigurnost		28,2
Kreativna Europa		2,7
Europa za građane		0,5
Zdravlje za rast i zaštita potrošača		1,4
Prava i građanstvo, pravosuđe		0,9
Civilna zaštita		1,5
Hrana i hrana za životinje		5,2
Europski fond za prilagodbu globalizaciji		28,6
Europski fond solidarnosti		4,7
Međuzbroj za dio 2.		311
UKUPNI ISPLAĆENI IZNOSI (Od 2014. do 12. srpnja 2015.)		4794

Tablica 2. Financiranje EU-a za potporu grčkom gospodarstvu i društvu (2007. – 2013., u milijunima EUR)

DIO 1. Strukturni fondovi, Kohezijski fond, Fondovi za poljoprivredu i ribarstvo	Iznosi namijenjeni za 2007. – 2013.	Već isplaćeni iznosi (Od 2007. do 12. srpnja 2015.)
Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)	12 345	11 554
Kohezijski fond (KF)	3697	3376
Europski socijalni fond (ESF)	4364	3687
Poljoprivreda - Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD)	3906	3109
Europski fond za jamstva u poljoprivredi (EAGF)	17 315	16 491
Europski fond za ribarstvo (ESF)	208	170
Međuzbroj za dio 1.	41 835	38 387
DIO 2. Ostali fondovi EU-a		Isplaćeni iznosi 2007. –2013.
Sedmi okvirni program za istraživanje		929,3
Transeuropske mreže		37,1
Projekti energetske infrastrukture za pomoć gospodarskom oporavku		6,0
Cjeloživotno učenje i Mladi na djelu		224,4
Okvirni program za konkurentnost i inovacije		52,4
Program socijalne politike		12,0
Carina 2013. i Fiscalis 2013.		6,3
Life+		47,3
Solidarnost i upravljanje migracijskim tokovima + sigurnost i zaštita sloboda		199,9
Kultura 2007. –2013. i mediji 2007.		14,9
Europa za građane		2,1
Program za javno zdravlje i program za zaštitu potrošača		8,3
Temeljna prava, pravosuđe i građanstvo		165,0
Civilna zaštita		5,7
Europski fond za prilagodbu globalizaciji		2,9
Europski fond solidarnosti		99,1
Međuzbroj za dio 2.		1813
UKUPNI ISPLAĆENI IZNOSI (Od 2007. do 12. srpnja 2015.)		40 200